

Bülten No. 7

Aralık 2015

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Nejdet UYGUN

Yazı İşleri Kurulu

Nazım DUMAN, Eda ÇETİNKAYA, Vedat KAYA, Ayten GÜRER, Gamze YILMAZ

Hazırlayan

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Bölümü

ÇOCUKLARDA GÖRÜLEN DAVRANIŞ PROBLEMLERİ - 2

- Saldırganlık
- Çalma
- Yalan Söyleme
- Küfür
- İnatçılık
- Tırnak Yeme
- Kekemelik
- Tikler
- Dışkı Kaçırma
- Alt Islatma
- Parmak Emme
- Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu

E-posta 974044@meb.k12.tr

Web malteperam.meb.k12.tr

Tel (216) 549 31 61

Fax (216) 549 31 62

BÜLTEN

Çocuklar, gelişim dönemlerdeki sorunların çözümünde engellerle karşılaşılırsa, olağan olarak nitelendirilen bu sorunların çözümü sonraki gelişim dönemlerine ve ileriki yaşlarına ertelenir. Bu durumlarda ortaya çıkan sorunlara uyum ve davranış bozuklukları denir.

Bir çocuğun davranışının bozukluk sayılabilmesi için bazı ölçütler gerekir.

Bu Ölçütler

Yaş Uygunluk: Her gelişim döneminin kendine özgü davranışları vardır. Bu nedenle çocuğun içinde bulunduğu gelişim döneminin özelliklerini iyi bilmek gerekir. Örneğin, 2 yaş çocuğu negativist, hareketlidir ve istenilen şeyi kat'îyen yapmaz. Bu yaşlarda çocuk, özerk bir birey olduğunu öğrenir. Kendisi istemezse altının değişmesini istemez, öpülmeyi reddeder.

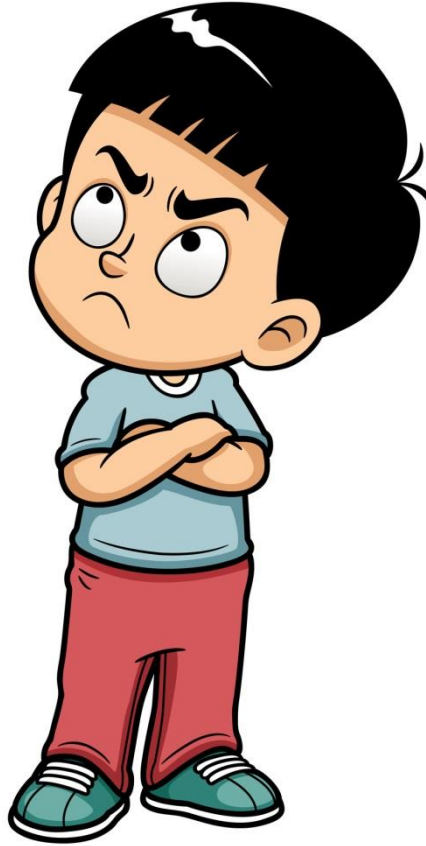
3 ila 5 yaş çocuğu dikkat çekmek ister. Hayal dünyası çok geniş olduğu için inanılmaz öyküler anlatabilir. Henüz

yalanla yalan olmayı ayırt edemezler. Bu nedenle bu yaşlardaki çocukların anlattıkları yalan olarak kabul edilmezken, 11 ila 14 yaşlarındaki çocuklarda görülen yalan normalden sapan bir davranış olarak kabul edilir.

Yoğunluk: Bir davranışın bozukluk olarak kabul edilmesindeki ikinci ölçüt yoğunluktur. Örneğin, 5 yaş çocuğunda öfke ve huysuzluk doğarken, bu davranış başkasına fiziki zarar verme şekline dönüşürse, davranış bozukluğuna girer.

Süreklilik: Çocuğun belirli bir davranış türünü ısrarlı bir biçimde ve uzun zaman devam ettirmesidir.

Cinsel Rol Beklentileri: Erkeklerde kızlara oranla daha saldırgan olmaları beklenirken, davranışları ile erkeklere benzer saldırgan davranan kızların davranışları normalden sapan davranış kategorisine girer.

İNATÇILIK

Anne-babaların en çok dile getirdikleri problemlerden biridir inatçılık. Çünkü her yaş döneminde görülür. 2-3 yaşları ilk görülmeye başlandığı dönemdir. Ergenlikte de ortaya çıkar. Kendilerini tanımaya ve kabul ettirmeye başlamaları ve bunun yanı sıra keşfetme merakları bu inatlaşmaları tetikler. Çocuklar sadece anne-babalarıyla değil çevresindeki diğer insanlarla da inatlaşmaya girebilir.

İNATÇILIĞIN NEDENLERİ

- Anne ve babanın çocuğa karşı tutarsız davranması. Örneğin: Annenin “evet” dediği bir konuda babanın “hayır” demesi.
- Çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarının zamanında karşılanmaması.
- Çocuğa ihtiyacı olan bağımsızlık duygusunun verilmemesi.
- Çocuğa karşı şiddet ve aşırı ceza kullanılması.
- Çocuğun istekleriyle anne-babanın isteklerinin çelişmesi. Örneğin: Ergenlik dönemindeki bir gencin hafta sonu okul gezisine gitmek istemesi, Ailesinin ise oturup derslerine çalışmasını istemesi gibi.

İNATÇILIK KONUSUNDA AİLEYE ÖNERİLER

Anne-baba olarak ortak tutumlar geliştirin. Ve çocuğunuza olumlu örnek olun.

Çocuğunuza karşı öfkeli ve tepkili yaklaşmayın.

Çocuğunuzun istediklerini inatlaşmadığı zamanlarda yerine getirin.

Çocuğunuza istediği şeyi neden yapamayacağınızı açık ve anlaşılır bir dille anlatın.

Kurallarınızı uygularken tutarlı ve kararlı olun.

Çocuğunuzun inadı devam ettiği durumlarda dikkatini başka yöne çekmeye çalışın.

Asla çocuğunuzla bir güç ve inat savaşına girmeyin. Amacınız sadece ona her şeyin yeri ve zamanı olduğunu anlatmak ve yersiz isteklerinden vazgeçirmek olsun.

Çocuğunuza seçenekler sunarak seçme şansı verin. Böylece, ona değer verdiğinizi ve saygı duyduğunuzu düşünerek inatlaşmadan vazgeçecektir.

Çocuğunuzun ilgi ve ihtiyaçlarını zamanında karşılayın.

TIRNAK YEME

Tırnak yeme alışkanlığı psikolojik kökenlidir. Kendini gergin, sıkıntılı ve öfkeli hisseden çocuğun bunları dışı vurumu olarak kabul edilir. Kişilik olarak hassas ve sınırlı çocuklarda daha sık görülür. Ergenlik döneminde artabilir. Bunun nedeni ergenlik döneminden kaynaklanan gerginlik ve bu dönemde ergen için önemli olan çevre tarafından kabul ve onay görme çabasıdır.

TIRNAK YEME DAVRANIŞININ NEDENLERİ

- Çocuğun kendisini güvende hissetmemesi.
- Baskıcı, cezalandırıcı anne-baba tutumları.
- Ailede başka tırnak yiyenin olması.
- Ev veya okul ortamındaki gerilim.
- Çocuğun ihtiyacı olan güven ve sevgiyi alamaması.
- Çocuğun korku, stres, öfke ve heyecan durumlarına maruz kalması.

TIRNAK YEME DAVRANIŞI KONUSUNDA AİLEYE ÖNERİLER

Çocuğunuza karşı baskıcı ve eleştirel yaklaşmayın. 3-4 yaşına kadar görmezlikten gelin.

Çocuğunuza tırnak yediği için şiddet uygulamayın.

Çocuğunuza ellerini meşgul edecek uğraşlar verin.

Bu davranışı söndürmek için alternatifler üretin.

Çocuğunuzun bu alışkanlığın üstesinden gelebileceğine inandırın.

Çocuğunuzun hangi durumlarda tırnak yediğini belirlemeye çalışın. Ör: Gergin olduğunda veya korktuğunda tırnaklarını yiyorsa sakinleştirme yoluna giderek tırnak yemesini engelleyebilirsiniz.

Çocuğunuzun kendisine olan güvenini pekiştirin. Başarılı olduğu alanlara dikkatini

çekin.

Çocuğunuzun tırnaklarını derin kesin.

Çocuğunuzun korku, kaygı yaratacak durumlardan uzak tutun.

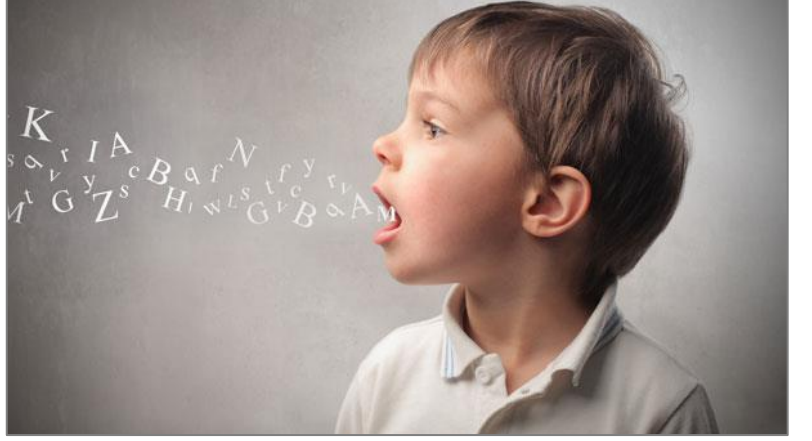
Çocuğunuza azarlamak, korkutmak, ceza vermek gibi zorlayıcı yöntemler uygulamayın.

KEKEMELİK

Kekemelik, yaşına ve lehçesine uygun gelişimsel olarak çıkartması beklenen konuşma seslerini çıkartamaması, konuşmanın olağan akıcılığında ve zamanlama örüntüsünde bozukluk olması durumudur.

4-5 yaşlarına kadar normal olarak kabul edilir. Erkek çocuklarında daha yaygındır. Organik veya psikolojik kökenli olabilir.

Genellikle cümlelerin ilk kelimesinde, uzun ve sessiz harfle başlayan kelimelerin söylenmesinde, sessiz harfle başlayan kelimelerden sesli harfle başlayan kelimelere geçişte zorluk yaşarlar. Şiir okurken veya şarkı söylerken kekelemezler.

KEKEMELİĞİN NEDENLERİ

- Kaygı, korku ve stres yaratan durumlarda.
- Ailede kekemelik olan durumlarda.
- Aşırı baskı gördüğünde ve eleştirildiğinde, aşağılandığında.
- Travmatik yaşantılarda. Örneğin; Deprem, boşanma, ölüm, kaza, şiddet vb.
- Düzgün konuşması konusunda baskı yapıldığında.
- Gelişim döneminin üzerinde sorumluluk ve olgunluk beklendiğinde kekemelik ortaya çıkabilir.

KEKEMELİK KONUSUNDA AİLEYE ÖNERİLER

Kekemelik konusunda yaşadığınız gerginliği ve endişeyi bir kenara iterek çocuğunuza nasıl yardım edebileceğinizi düşünün.

Çocuğunuzun konuşmalarını düzeltmesi konusunda baskıcı olmayın.

Çocuğunuz konuşurken sabırla cümlesinin bitmesini bekleyin. Siz ne anlatmak istediğini onun yerine söylemeyin.

Çocuğunuza kısa cevaplı sorular sorarak konuşmaya teşvik edin.

Çocuğunuza sizin için ne kadar değerli olduğunu hissettirin.

Çocuğunuzla mümkün olduğu kadar çok vakit geçirin.

Çocuğunuzun kekemeliğini alay ve taklit etmeyin. Bu davranış çocuğunuzun kendisini reddedilmiş, sevilmeyen, istenmeyen ve yetersiz hissetmesine neden olur.

Konuşmanızla ve okumanızla çocuğunuza iyi bir model olun. Yavaş, anlaşılır ve yumuşak bir tonda okuyup konuşun.

İletişiminizi güçlü kılarak hissettiklerini sizinle paylaşmasını sağlayın. Asla acıma duygusuyla yaklaşmayın.

Doktorunuzla ve okulla işbirliği içerisinde bulunun ve ortak hareket edin.

Başkalarıyla kesinlikle kıyaslamayın.

Çocuğın kendine olan güvenini pekiştirmek için küçük sorumluluklar verin ve başarılı olduğu alanlara yönlendirin.

ÇOCUKLUKTA TİKLER

Tikler, vücuttaki herhangi bir kas grubunda yinelenen, istem dışı yapılan hareketlere denir. Genellikle iç gerginliğin dışı vurumudur.

TİKLERİN ÇEŞİTLERİ

- Göz kırpmak
- Kaş oynatmak
- Tuhaf sesler çıkartmak
- Geniz ve gırtlak temizleme hareketleri
- Ağız ve dudak hareketleri
- Boyun ve omuz hareketleri
- Burun çekmek ve burun kanatlarını oynatmak
- Hızlı hızlı nefes almak veya nefes tutmak
- Parmak çıtlatmak
- Baş oynatmak, baş sallamak gibi daha birçok tik vardır.

Bazı çocuklarda bunlardan bir tanesi varken başka bir çocukta birden fazla tik görülebilmektedir.

TİKLERİN NEDENLERİ

- Çocuğun yeterli ilgi ve sevgi görmemesi.
- Çocuktan bulunduğu gelişim döneminin üzerinde davranışların beklenmesi.
- Çocuğun anne-baba tarafından sürekli horlanması ve aşağılanması.
- Aile içi iletişimin bozuk olması.
- Çocuğun başkasını taklit etmesi.
- Çocuğun küçük yaşlardan itibaren yoğun korku, kaygı, tedirginlik yaşamış olması.

TİKLER KONUSUNDA AİLEYE ÖNERİLER

Çocuğa karşı kesinlikle olumsuz ve sert tepkide bulunmayın. Çocukta tik görüldüğünde sürekli ikaz etmeyin. Aksi takdirde çocukta gerginlik artar ve tikler çoğalabilir. Çocuğunuzun tiki ile alay etmeyin ve eleştirmeyin. Çocuğunuzda tik görüldüğünde bir uzmana götürün. Çocuğunuzla iletişiminizi güçlendirin. Çocuğunuza yeterli ilgi ve sevgi gösterin.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- 1- Aydoğmuş,K., Baltaş,A., Baltaş,Z., Davasgil,Ü., Güngörmüş,O., Konuk,E., Korkmazlar,Ü., Köknel,Ö., Navaro,L.,Oktay,A., Razon,N., Yavuzer,H., Ana-Baba Okulu, 1993
- 2- Türk Psikologlar Derneği, 13 Ekim 1999
- 3- Amerikan Psikiyatri Birliği (1994) Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Dördüncü Baskı (DSM-IV) (Çev. Ed: E Köroğlu) Ankara, Hekimler Yayın Birliği, 1995.
- 4- Saygılı ,S., Çocuklarda Davranış Bozuklukları, 2004
- 5- Yörükoğlu,A., Çocuk Ruh Sağlığı, Özgür Yayın Dağıtım, İstanbul, Ekim 1992
- 6- Kaya,C., Çocuk Eğitiminde Anne Babaya Öneriler, Zambak Yayınları,İstanbul,2003
- 7- Salk,L., Bebeklikten Yetişkinliğe Çocuğun Duygusal Sorunları, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993
- 8- Yavuzer,H., Ana-Baba Ve Çocuk, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993
- 9- Gürün,O.A., Çocuğumuzu Tanıyalım, İnkılap Yayınevi, İstanbul, 1984

